

Rovatnet grunneierlag
v/ Ola M. Taftø
Trondheimsveien 663
7200 KYRKSÆTERØRA

Kyrksæterøra, 31.08.2020

NVE
PB 5091 MAJORSTUA
0301 OSLO

HØRINGSVAR PÅ SAK 201303870, SØAVASSDRAGET.

Vi viser til NVEs brev av 10. februar 2020, samt til revisjonsdokument for Sjøa-reguleringen, utarbeidet av TrønderEnergi Kraft AS.

I utgangspunktet bør det være minstevassføring i alle regulerte vassdrag. Sekundært mener utmarkslaget at minstevannføring må utredes gjennom et miljødesignprosjekt, og fastsettes for Sjøavassdraget fra Vasslivatn for Eidselva/Sjøa og i Hollaelva. Av hensyn til faunaen ved Vasslivatn bør det settes krav om sommervannstand i magasinet.

Om reguleringen

Revisjonen omfatter konsesjon til regulering av Sjøvatn og Vasslivatn i Sjøavassdraget mv. To magasin er påvirket av reguleringen; Vasslivatn, som er regulert 19,83 meter og Sjøvatn, som er regulert 4,83 meter. For Sjøvatn er det krav om sommervannstand halvannen meter lavere enn HRV. Det er ingen krav til manøvreringen av magasinet i Vasslivatn.

Nedbørsfelt fra Hollaelva, Hageelva og Svorksjøen overført til Sjøavassdraget. Sistnevnte overføring har medført spredning av stingsild til Sjøvatn og Vasslivatn. Det er ikke krav til mistevannsføring ved noen av overføringene. Fra Vasslivatn ledes vannet i tunnel til direkte utløp i sjø ved Sjøa kraftverk. Beregnet årlig produksjon er ca 200 GWh.

Av revisjonsdokumentet framgår det at av Eidselvas (= Sjøa fra Eidsfossen til Rovatnet) opprinnelige nedbørsfelt på 170,9 km², er 68 prosent (eller 115,7 km²) fraført. I tillegg er strekningen fra Eidsfossen til Rovatnet sterkt påvirket av at 95 prosent av restnedbørsfeltet inngår i reguleringen av Eidsfossen. I perioder når dette kraftverket står, blir Eidselva i praksis tørrlagt med de konsekvenser dette har for vannlevende organismer. Målt ved utløpet av Rovatnet er fraføringen snaut 50 prosent. For Hollaelva og Hageelva er fraføringen hhv 67 og 44 prosent.

Om revisjon av konsesjon

Hovedformålet med en revisjon vil være å bedre miljøforholdene i tidligere regulerte vassdrag. Dette må avveies mot formålet med konsesjonen, som er kraftproduksjon. Revisjonsadgangen er ment å innebære en modernisering eller ajourføring av konsesjonsvilkårene, blant annet når det gjelder miljø. Revisjonen skal også gi anledning til å oppheve vilkår som har vist seg urimelige, unødvendige eller uhensiktsmessige. Innholdsløse vilkår kan fjernes, for eksempel spesielle vilkår som knytter seg til anleggsperioden. Innenfor bestemte rammer kan revisjonen gi mulighet til å sette nye vilkår for å rette opp skader og ulemper for allmenne interesser som har oppstått som følge av reguleringene. Miljøforbedrende tiltak skal avveies mot formålet med konsesjonen, som er kraftproduksjon. Utmarkslaget mener at det nå er viktig å sikre miljøverdiene i vassdraget for

kommende generasjoner i tråd med nasjonale føringer (kvalitetsnorm for vill laks), naturmangfoldloven og vannforskrift, samt begrense ulemper for allmennheten.

I denne sammenheng viser vi til Nasjonal gjennomgang av vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022, utarbeidet av NVE og Miljødirektoratet (NVE Rapport nr. 49/2013). Rapporten er direktoratenes felles anbefaling til hvilke vassdrag som bør prioriteres for miljøtiltak ved revisjon.

På side 224 fremgår det at Søavassdraget er prioritert i kategori 1.2. Dette er vassdrag med middels potensial for forbedring av viktige miljøverdier, men med antatt større krafttap sammenliknet med forventet miljøgevinst (enn vassdrag i kategori 1.1.). Som aktuelle tiltak er minstevannføring (fra Vasslivatn) og miljøtilpasset driftsvannføring med myke overganger og ev. omløpsventil gjennom Eidsfossen kraftverk listet. Beregnet krafttap er mindre enn 5 % av årlig produksjon.

Om vanndirektivet

EUs rammedirektiv for vann (vanndirektivet) og vannforskriften er sentrale regelverk som etter retningslinjene for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner skal hensyntas i revisjonsprosessen. Hovedformålet med vannforskriften er å forbedre økologien i vannforekomster. Øvre deler av Søavassdraget er sterkt modifisert med fysiske/hydrologiske inngrep som følge av vannkraftutbygging, og har dermed reduserte miljømål sammenliknet med naturlige vannforekomster, der miljømålet er god økologisk tilstand. Miljømålet for de vassdrag er godt økologisk potensiale, som kan konkretiseres nærmere. For Søavassdraget øvre del er miljømålet satt til et fungerende akvatisk økosystem, og at måloppnåelsen skal skje innen 2027. Ved nye konsesjoner er det vanlig å fastsette minstevannføring som del av standard miljømål. Vi mener primært at minstevannføring må fastsettes for alle elvestrekninger berørt av Søre reguleringen for at miljømålet i vannforskriften og vannforvaltningsplanen skal anses oppfylt. Sekundært at minstevannføring innføres for Sør fra Vasslivatn og Hollaelva. I denne forbindelse viser vi til Olje- og energidepartementets retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdrag.

Om anadrome fiskebestander

I Sør, Holla- og Hagaelva er det bestander av anadrome laksefisk. Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 13 er det vedtatt en kvalitetsnorm for ville bestander av atlantisk laks. Formålet med normen er å bidra til at villlevende bestander av atlantisk laks ivaretas og gjenoppbygges til en størrelse og sammensetning som sikrer mangfold innenfor arten og utnytter laksens produksjons- og høstingsmuligheter. Normen er retningsgivende for myndighetenes forvaltning og skal klargjøre hva som er god kvalitet for villaks og dermed gi myndighetene et best mulig grunnlag for forvaltningen av bestandene og faktorene som påvirker bestandene av atlantisk laks. Målet er at minimum god kvalitet for den enkelte villaksbestand opprettholdes eller nås snarest mulig. Det imidlertid godtas at en villaksbestand har dårligere enn god kvalitet dersom dette skyldes at produksjonskapasiteten i vassdraget er redusert på grunn av fysiske inngrep og tillatt drift av disse er iverksatt før normen trådte i kraft. Vedtak om endringer i tidligere gitte tillatelser gitt av ansvarlig myndighet etter relevant lov, kan likevel gi grunnlag for oppnåelse av en bedre kvalitet.

På oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (jf normens artikkel 4) har Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) klassifisert samtlige av landets laksebestander for perioden 2011-2014. Laksebestandene i Søavassdraget og i Hollaelva er klassifisert som hhv svært dårlig og moderat. Effekten av reguleringen på laksebestandene er vurdert som stor i Hollaelva, moderat i Sør og liten i Hagaelva.

VRL har også klassifisert sjøørretbestandene. De beskrives som dårlige i Hagaelva og Sør og svært dårlig i Hollaelva. Effektene av reguleringen på sjøørreten i de respektive vassdragene er vurdert å være hhv liten, moderat og stor.

Konklusjon:

Det bør være minstevassføring i alle vassdragene som inngår i reguleringen av Søavassdraget. Rovatnet grunneierlag mener det ikke er tilstrekkelig med minstevannføring fra Eidsfossen til Rovatnet dersom vannforskriftens miljømål om godt økologisk potensiale skal oppfylles. Krav om minstevannføring bør derfor innføres fra Vasslivatnet, hele året. Laget mener videre at størrelsen på minstevassføringen på lakseførende strekning bør beregnes gjennom et miljødesignprosjekt, jf NINA Temahefte 52. Av hensyn til øvrig fauna bør krav til sommervannstand innføres i Vasslivatnet.

Med vennlig hilsen

Ola M. Taftø

Leder Rovatnet grunneierlag

Ola.m.t@hemne.as

Jan Sverre Moe

Kasserer

jsmoe@hemne.as